

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Mands Minde 1788-1838. Foredrag over det sidste halve Aarhundredes Historie

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 289. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1838_599-txt-shoot-idm8623/facsimile.pdf (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

da han stræbte at gøre Tronen arvelig i sin Æt og at forvandle hele Evropa til arvelige Statholderskaber for hans Brødre og en Del franske Generaler, hvad nødvendig, naar det lykkedes bedst, maatte gjenfede al den gamle Usselhed under nye Navne og gøre ham til en forhaadt Tyran for alle Folkeføder, undtagen i det højeste for Franskmand og Italienerne.

Alle Krigene efter Fredslutningerne i Luneville og Amiens 1801 og 1802, lige til Slaget ved Waterloo 1815, udgjør da en egen Bække, som maa kaldes de napoleonske, og er langt fra i Sandhed at gøre ham Ære, da hans Modstandere i dem, hvad de saa end ellers havde for Øje, med Nødvendighed blev Kæmper for Folke-Friheden og havde alle dens Venner paa deres Side mod den store Tyran, for hvem alt, baade guddommeligt og menneskeligt, var kun Midler til det lumpne Øjemed: at gøre alle Folk til Frankrigs og Napoleons Slaver.

Hvor sært det derfor end klinger, at kalde ikke blot Kejseren af Østerrig og Kongen af Prejsen, men selv Ruslands Czar og Spaniens Munke, Folke-Aands og Friheds Forsvarere, saa var de det dog i Napoleons Kejserdage; og jo mindre Ære det maaské gjør dem, des mer gjør det unægtelig Forsynet; saa det maa i alle Tilfælde være os en Fornøjelse at se, hvordan Omstændighederne nødte alle de Magter, der ej mindre havde bekæmpet Friheden end Revolutionen, til at bekæmpe Tyranniet og til stødse mer at erkjende deres Afhængighed af Folket, og Folkets Ret til væsentlig Indflydelse paa Regeringen.

Det var i denne Henseende en stor Lykke for Evropa, at Napoleon ikke engang taalte Skinnet af Frihed i Frankrig, endsige da i de undertvungne Lande; thi [ellers] havde han sikkert endnu i langt højere Grad naat sit Ønske: at beherske Verden; og indlemmet i det ny Verdens-Hige med Skin af Frihed, vilde Evropa maaské fundet det umuligt at afkaste det franske Aag, og vilde i alt Fald kommet

saa vi dt paa franske Vildspor, at det vilde faldet vanskeligt for noget Folk at finde tilbage til sin beskikkede Vej og naturlige Udviklings-Gang. Nu derimod nødtes alle Folk, paa vort Nordens nær, til at føle: de fremmedes Aag er dobbelt tungt, og de letsindige Franskmænds Aag ethvert alvorligere Folk aldeles utaaleligt, da de rask forudsatte den samme Letsindighed i Grunden hos alle andre Folk og saare dem derfor hvert Øjeblik, uden eugang at tænke derpaa, paa deres allerømmeste Steder; ligesom paa den anden Side de tilsvarende Regeringer for deres egen Skyld nødtes til at opmuntre Folke-Aanden og indromme Livet den Frihed, det behøvede for at udvikle den overordentlige Kraft, hvormed det ene vilde være muligt at afkaste det Aag, de ikke med deres gamle Midler: tvungne Hære og mekanisk Styrke, havde kunnet afværge.

Det kunde i den Henseende synes et Uheld for vort Norden, at ikke ogsaa det kom til at føle Vægten af Napoleons Arm; men skjønt denne Omstændighed til Dels ganske rigtig forsinkede Folkelivets Gjennembrud, maa vi dog skatte os to Gange lykkelige, baade fordi vore Riger aldrig blev Franskmænds Bytte og Krigsskueplads, og fordi Naturen her langt mere blev sig selv overladt og fandt under milde Regeringer den Frihed, der behøvedes til, om end sent, saa netop des sikrere, at komme i sine gamle Folder og gjenføde Forholdene i Overensstemmelse med sig.

Medens nemlig, som vi siden skal se, Folkelivets Anstrængelser baade i Spanien og Tyskland blev mest et Krampetrek, der fulgtes af dobbelt Svækkelse, Folkefriheden et Vejrlys, knap tændt, for det sluktes igjen, saa gik derimod lige fra Aarhundredets Begyndelse det folkelige i Norden stille, men stadig fremad, og har nu saaledes baade udbredt sig og samlet Kræfter, at det ufejlbarlig maa sejre, og tør da love sig et anderledes Gyldenaar, end der kan times Folkelivet, hvor kun et voldsomt Gjen-

